

Oehoejong met eitand. Osnabrück 2011. Gejo Wassink

Broedsucces van de Oehoe in Nederland en enkele West-Duitse gebieden in 2011

Gejo Wassink

In 2011 hebben we het broedsucces van de Oehoe (*Bubo bubo*) in kaart gebracht in de deelpopulaties van Limburg, Münsterland en Osnabrück (boven Neuenkirchen: figuur 1). In dit artikel worden de broedbiologische resultaten in deze 3 onderzoeksgebieden gepresenteerd en vergeleken met die van enkele Duitse kerngebieden.

Figuur 1: Overzicht van de 3 deelpopulaties.

Methode

In de onderzoeksgebieden zijn in zoveel mogelijk potentiële oehoebiotopen nesten van Oehoes opgespoord. De broedende uilen zijn niet van de nesten gejaagd, zodat het exacte aantal eieren niet bekend is geworden. Het minimum aantal eieren is dan ook gelijkgesteld aan het aantal jongen in het nest + niet uitgekomen exemplaren. Het broedbegin is berekend door van de controledatum de leeftijd van de jongen af te trekken en de broedduur van 34 dagen (Mebs & Scherzinger 2000). Het aantal jongen is meestal vastgesteld voor het uitvliegen. In de meeste gebieden zijn geen nacontroles gedaan, zodat het aantal uitgevlogen jongen niet bekend is.

Resultaten

Eieren

In 2011 waren er minimaal 56 eieren in 20 nesten (2 nesten waarvan enkele jongen mogelijk al waren uitgevlogen, zijn niet meegerekend); een gemiddelde van 2,8 eieren per nest. In werkelijkheid zullen er mogelijk meer eieren zijn gelegd, omdat tijdens de jongenperiode niet uitgekomen eieren soms verdwijnen. Voor de webcam van Beleef de Lente hebben we dit live zien gebeuren toen het vrouwtje het niet uitgekomen ei opat. Bij de meeste Oehoes (80%) bestond het legsel uit 3 eieren.

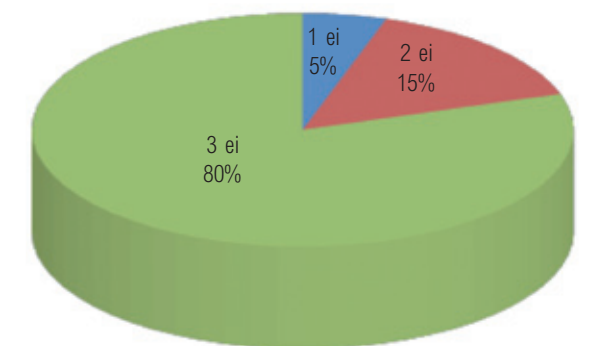
Foto 1. Een door boswerkzaamheden mislukt grondbroedsel met 4 eieren. Franz Rolf, Coesfeld 2010.

Broedbegin

Van 17 nesten kon het broedbegin worden berekend. Het gemiddelde broedbegin in 2011 was 3 maart (spreiding 16 februari - 2 april en mediaan 2 maart). Dit jaar is wat vroeger begonnen dan in voorgaande jaren (2008: 8 maart, 2009: 5 maart, 2010: 8 maart). Het broedsel dat op 2 april begonnen is bevond zich in een kunstnest waar op 18 juni nog jongen geringd werden. Theoretisch zou dat een tweede broedpoging kunnen betreffen.

Jongen

In 2011 vonden we in de drie deelgebieden samen in totaal 27 nesten waarvan er 22 succesvol bleken. Bij deze 22 geslaagde broedsels troffen we 56 jongen aan, een gemiddelde van 2,5 per succesvol nest. Dat is een goed broedsucces, meestal schommelt het namelijk rond de 2,3 jongen per nest. In

Figuur 2. Verdeling van het aantal eieren over de nesten (n=20). 80% van de nesten (n=16) bevatten 3 eieren; 15% (n=3) 2 eieren, en 5% (n=1) maar 1 ei.

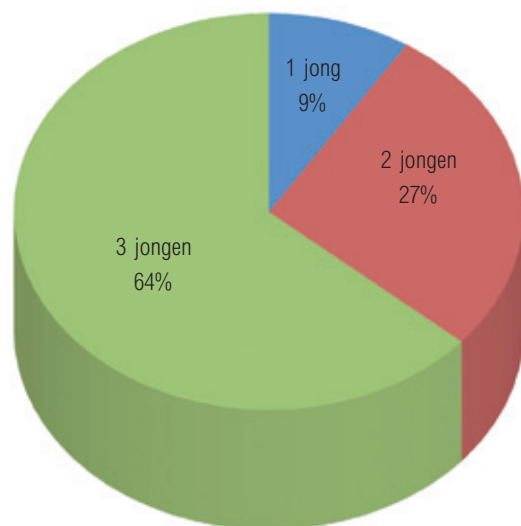

Foto 2: Het aantal jongen werd meestal vastgesteld voor het uitvliegen. Gejo Wassink, Raesfeld 2010.

werkelijkheid waren er waarschijnlijk meer pullen. Bij twee nesten troffen we namelijk slechts 1 jong aan, terwijl de indruk bestond dat er al enkele waren uitgevlogen.

Inclusief de 5 mislukte broedsels bedraagt het gemiddelde 2,1 jongen per nest. Het aantal jongen per vastgesteld territorium (n=48), bedroeg 1,16. Dit getal zal in de praktijk echter hoger hebben gelegen, omdat in een aantal territoria wel degelijk pullen zullen zijn geboren, zonder dat wij ze gevonden hebben.

Figuur 3. Verdeling van het aantal jongen over de nesten (n=22). 64% van de nesten bevatte 3 jongen (n=14), 27% (n=6) 2 jongen en 9% (n=2) 1 jong.

Mislukte broedsels

In totaal mislukten 5 van de 27 nesten (19%). Dit gebeurde in alle gevallen reeds in de eifase. Recreatie in de groeves is hier hoogstwaarschijnlijk debet aan. Vlakbij een nest vonden wij bijvoorbeeld wc-papier en resten van paaseieren. Ook bevonden enkele mislukte nesten zich vlakbij wandelpaden.

Discussie

Uit Duitsland komen de laatste jaren geen positieve geluiden als het gaat over het broedsucces van de Oehoe. In verschillende delen van Beieren bijvoorbeeld lag het aantal jongen per geslaagd broedgeval in de periode 2001-2006 tussen de 1,47 en 1,97. Inclusief de mislukte nesten komen ze daar niet verder dan 0,59-1,51 jongen per begonnen broedsel (Lanz 2007).

Ook uit de Eifel komen geen goede berichten, terwijl er daar tussen 1978-1998 nog niets aan de hand leek. Er werden toen 2,13 jongen per succesvol broedsel vastgesteld en 1,43 inclusief de mislukte broedsels (Dalbeck & Heg 2006). Die aantallen worden nu niet meer gehaald.

Onze contacten in Sauerland (M. Lindner) en Beieren (C. Geidel) melden dat de meeste uilen in 2011 niet eens aan de eileg zijn begonnen.

We kunnen dus gerust stellen dat de Oehoes het in Nederland en de nieuw gekoloniseerde gebieden in de grensregio goed doen. Wij stelden immers 2,5 jongen per succesvol nest vast, en 2,1 als ook de mislukte broedsels worden meegerekend.

In 48 territoria vonden wij slechts 27 nesten, een gevolg van de door ons toegepaste onderzoeksmethode. Veel Oehoes broeden waarschijnlijk in grote bosgebieden nabij de groeves. Voor ons is het onbegonnen werk hier nesten op te sporen. Een groot deel van deze uilen zal echter wel degelijk jongen hebben voortgebracht.

Maar zelfs als we al deze gebieden meerekenen, waren er nog 1,16 jongen per bezet oehoegebied. Dergelijke successen worden in veel Duitse gebieden niet meer behaald.

Onderzoekers in Duitsland zijn druk doende om de vinger op de zere plek te leggen. Hangt één en ander samen met voedselgebrek in relatie tot een relatief hoge oehoedichtheid? Speelt vervolging een

Foto 3: Broedende oehoes werden niet verstoord, waardoor het exacte aantal eieren niet bekend werd. Borken 2011, Hans Terwort.

rol, of bepaalde milieuproblemen? We hopen dat onderzoek uitsluitsel kan geven. In Nederland en de Euregio is sprake van een populatie in opbouw en lijkt vooralsnog voldoende voedsel aanwezig (Wassink 2010).

Literatuur

- Dalbeck L. & Heg D. 2006. Reproductive success of a reintroduced population of Eagle Owls *Bubo bubo* in relation to habitat characteristics in the Eifel, Germany. *Ardea* 94(1): 3-21.
- Lanz U. 2007. Wenig ermütigend: Das Uhujahr 2006 in Bayern. LBV-Projekt-Report Felsbrüterschutz 1/2007. 9-12. LBV 2007.
- Mebs T. & Scherzinger W. 2000. Die Eulen Europas. Kosmos, Stuttgart.
- Wassink G.J. 2010. Het dieet van de oehoe in Nederland en enkele aangrenzende gebieden in Duitsland. *Limosa* 83(3), 2010: 97-108.

Foto 4: In de meeste gevallen werden 3 jongen vastgesteld. Borken 2011, Gejo Wassink.